

DE BONGARD

TIJDSCHRIFT VAN HEEMKUNDEVERENIGING
"DE BONGARD"
SIMPELVELD - BOCHOLTZ

JAARGANG 17

NUMMER 4

DECEMBER 2005

COLOFON

Eindredactie en vormgeving:

P.H.J.Janssen

Adres voor kopij en reacties:

mevr. M. Vliex-Hensgens
Stationstraat 3d
6369 VG Simpelveld
tel. 045 - 544 10 74

ISSN 1383 - 9896

INHOUD

Inhoudsopgave	72
Bokkenrijders believen België (3)	73
De Droomlandrevue	83
Tijd (Slot)	87
Het verzonken kasteel van Soureth (2)	95
Activiteitenprogramma	99
Inhoud jaargang 17	100

De verantwoordelijkheid voor de inhoud van het artikel ligt bij de auteur(s).

Niets uit deze uitgave mag worden veeveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, via magnetische media of op enige andere manier zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de redactie.

Dit tijdschrift verschijnt vier maal per jaar en is gratis voor leden van "De Bongard". De kosten voor het lidmaatschap van "De Bongard" bedragen € 14,- per jaar.

Aanmelden voor een abonnement (lidmaatschap) kan op ons adres:

Secretariaat De Bongard, Postbus 21009, 6369 ZG Simpelveld of via onze website www.debongard.nl

Bankrek.: Rabobank nr. 115103406. Girorek.: 276159

BOKKENRIJDERS BELIEVEN BELGIË (3)

door Hans Hermans

Voor een carnavalvierend 'hertogdom' is het geen schande de "elfde" provincie te zijn. Het is wel een schande dat onze katholieke tradities en haar folkloristen, wel eens door die van "boven" gedwarsboemd werden. Ook mijn onderwijzer eiste, dat wij het Geuzenlied "Piet Hein, Piet Hein" zo hard mogelijk moesten zingen, want tot in Den Haag zou men het horen (...) Dat Piet Hein een zeeschuimer was en dat hij de Spaanse Zilvervloot kaapte, heeft ie ons nooit verteld. Wel dat hij "Spaanse matten" aan boord had en appeltjes van oranje... In deze aflevering gaan we verder met de Spaanse Tijdgeest maar richten tussendoor ook even de kijker op Holland en andere, voor onze voorouders, vreemde gebieden.

Hoofdstuk IV

Onder Spanje

4.1. Vreemd bewind

4.1.1. Ongezalfd kerkje in Bocholtz

In 1701 koos Maximiliaan Emmanuel II van Beieren, de kant van Frankrijk. Voor de Franse koning Lodewijk XIV was dat een goede gelegenheid de Zuidelijke Nederlanden te bezetten. In 1702 begon een Spaanse Successieoorlog die tot 1713 zou duren. Reeds bij het begin van die oorlog werd het Waalse Luik, door de Engelse luitenantgeneraal Marlborough veroverd en zwierven veel huursoldaten door ons gebied. Feitelijk heette hij John Churchill Marlborough (1650-1722) en was niet alleen hertog maar tevens een groot staatsman en vierde als veldheer grote triomfen tijdens de *Spaanse Successieoorlog*. Men zegt dat min of meer toevallig de vesting Maastricht, niet belegerd werd. Anders op het platteland, waar boeren en buitenlui, poorten en deuren extra op slot deden. Dorpen en gehuchten werden door gedeserteerde en afgedankte Engelse, Franse en Hollandse soldaten geplunderd. Het was veel te gevaarlijk om zich van dorp naar dorp te begeven, zodat er in 1702 in Bocholtz missen gelezen mochten worden. Maar er was geen pastoor! Bij ontstentenis van enige activiteit, ging de adellijke familie Von Rochow op zoek naar een geestelijke. Dat was uiteraard tegen het zere been van pastoor Petit, die van 1694 tot 1703 pastoor van de parochie Simpelveld was, waartoe ook Bocholtz behoorde.

Petit dacht aan de derving van zijn inkomsten en was het uiteraard ook niet eens met de vergunning tot het lezen van missen, verleend door de bisschop van Luik. Ook de activiteiten van de familie Von Rochow, kon "d'r Bertolmeus", de pastoor, niet waarderen. Waar lag de steen des aanstoots? Volgens pastoor Petit was het kerkje van Bocholtz nog niet geconsacreerd... Door zijn botsingen met de douairière *Von Rochow* en daaruit voortvloeiend aanvaringen met de bisschop van Luik, werd de positie van Petit zeer verzwakt.

4.1.2. Smokkel en wolven

Maar ook in het aanpalende gebied was het niet pluis. Op 12 februari 1702 liet de hertog van Gulik de grenzen sluiten. Onze voorouders konden niet meer naar Horbach en Richterich in het *Heydener Ländchen*, dat tot Gulik behoorde. Dat gold natuurlijk ook voor de bewoners van Aken, die op het "land" hun voedsel kochten. Werd men betrapt op smokkelen, dan kostte dat 400 goudguldens...

In augustus 1702 had men in de omgeving van Würselen veel last van wolven. De inwoners gingen gezamenlijk op wolvenjacht. Het resultaat is helaas niet bekend. Wolven in deze omgeving waren zeker niet ongevoel, want zelfs ruim een eeuw later, werden in de winter van 1861, bij de Bosscherpoort te Maastricht wolven gesignaleerd.

In september van dat jaar “kampeerden” veel mensen voor de poorten van Aken.

's Nachts zaten de poorten natuurlijk op slot en de mensen voor de poort die koud hadden, stalen hout in de omgeving om een vuurtje te stoken... De kroniekschrijver verhaalt dat zelfs *bonestecke* uit de grond gerukt werden.

Op 15 september 1702 moest Aken, in naam van de keizer, wintergarnizoenen verlenen aan 3000 *Holländische* soldaten onder aanvoering van generaal-majoor Johannes van Friesheim en later generaal Van Lottum. In de omgeving van Aken werden veel huizen in brand gestoken en men beweert dat de Hollandsen de schuldigen waren. Een maand later vertrokken 800 soldaten naar Maastricht, maar hun plaats werd meteen ingenomen door 800 soldaten uit Pruisen.

4.1.3. Norbertijnen en Jezuïeten

In 1703 stierf pastoor Petit en werd August Witthian pastoor voor de parochie Simpelveld. Maar ook Norbertijn Augustinus Ferdinand Witthian hield meer van procederen dan van gezelligheid. Waarschijnlijk was het een tijdteken, want onze Spaanse ‘vrienden’ waren ongezeellig; hadden zij immers hier en thuis hun handen meer dan vol. We klagen wel eens over regen, maar vroeger was het niet anders. Op 6 juli 1703 regende het zo ontzettend veel dat in Aken de Wurm (Worm) buiten haar oevers trad en veel huizen onherstelbaar verwoest werden. Op 29 juni 1704 was een Jezuïet met twee studenten onderweg van Haaren naar Aken en werd het drietal door twee honden aangevallen, die door een man opgehitst werden. De drie wandelaars raakten ernstig gewond. De kroniekschrijver ging er vanuit dat de ophitsers een *Calvinist* was... De medescholieren van de studenten pikten dat niet en namen *räfansch* (*revanche*). Zij vernielden huis en omgeving van de hondenbezitter. Maar daarmee was de kous niet af; de hondenbezitter werd door *Holländer* op *Confoy* naar Maastricht gezet. Wat er verder gebeurde is niet bekend.

4.1.4. Lieveverkóch en bier

Op 4 augustus 1704, die Spaanse Successieoorlog was in volle gang, werd tot overmaat van ramp ook nog de *Rots van Gibraltar* door Engelse matrozen bezet en het noodlot beschikte dat negen jaar later, tijdens het *Verdrag van Utrecht* Engeland als formele eigenaar van de *rots* beschouwd werd. (HH: Spanje protesteert al langer dan drie eeuwen, maar het imperialistisch Gemenebest zal er niets aan veranderen.)

Vanaf de ‘rots’ even naar Aken. In die stad was het gebruikelijk om tijdens de vele processies *Lieveverkóch* en *Plats*, (peperkoek en witbrood met suikerklontjes) te eten. Daar kwam plotsklaps op 14 mei 1704 een einde aan. Het was vanaf dat moment ook verboden om vanaf de straatkant bier en wijn aan de processiegangers te verkopen. Ook dansen in de plaatselijke kerken mocht niet meer...

In Aken was trouwens altijd wat loos. Tijdens *Fastnacht* (23 februari 1705) verkledde een Schotse onderofficier zich in een beer. Kon hij niet goed zien of was hij dronken? Hij viel in een poel *und ist in dem Pfoull versoffen (...)* (HH: Pas na 1815 veranderde *Fastnacht* of *Vastelovvend* in *Carnaval*, - en maakte vermomming/maskerade plaats voor persiflage op het leger.)

4.1.5. Soldaten, meiden en mei-den...

Witthian was eerst pastoor te Rekem en werd in 1704 pastoor van de parochie Simpelveld. Lag het aan de katholieke Spanjaarden of aan de pastoor *himself* dat het in 1706 in onze ‘heerlijkheid’ strikt verboden was het zogenaamde *Meyspel*; een folkloristisch gebeuren met *meiden* en *mei-den* te vieren. De reden is niet bekend, maar we mogen voorzichtig veronderstellen dat bij dit soort folklore, vooral bij de jongelui, lekker gedronken en gevreeën werd... Dat was natuurlijk een doorn in het oog van de Norbertijn, die ook voortdurend met de douairière Von Rochow en haar zoon Ferdinand Edmund in de clinch lag. De ruzie ging meestal om het kerkje te Bocholtz waar zonder toestemming van de pastoor missen gelezen werden.

In 1706 was Norbertijn Joseph Habets, kapelaan in de parochie Simpelveld. Hij bemiddelde bij de *querelles* tussen de adellijke familie Von Rochow en de parochie Simpelveld. Als prior van de Norbertijnenabdij Beaurepart, probeerde hij aan het langlopend conflict tussen pastoor Witthian en de adellijke familie Von Rochow een einde te maken. De bisschop van Luik stond aan de kant van de adellijke familie. Kwam daardoor een akkoord tot stand? Later werd prior Habets pastoor van Simpelveld.

4.1.6. Grashaus

Op 23 mei 1706 boekten de keizerlijke troepen in Brabant een grote overwinning op de Fransen, waarbij de steden Brussel, Leuven, Mechelen, Lier, Antwerpen, Gent, Brugge en nog enkele andere plaatsen bevrijd werden. Op 29 november 1706 werd de door de grote stadbrand verwoeste kerk van het *Begijnenconvent* aan de Hartmannstraße te Aken, door Johan Bock, abt van Rolduc plechtig geconsacreerd.

Van vijf tot acht juli 1708 bivakkeerde Prins Eugen met 30.000 soldaten in de buurt van Aken. Het leger was op doorreis naar Brussel. Hoeveel meisjes uit Aken toen de tenten gevisiteerd hebben is niet bekend...

Het stadhuis van Aken werd sinds 1267 ook *Bürgerhaus* of *Grashaus* genoemd, het was een van de weinige gebouwen uit steen. Soms werd het Grashaus ook als gevangenis gebruikt. Maar op 10 oktober 1708 heerste hier enige verwarring. Op die dag lukte het twee gevangenen om te vluchten en verborgen zij zich in de tuin van de paters Kapucijnen. De stadsmagistraat stuurde zestien soldaten, die het tweetal terug naar het Grashaus brachten.

De Kapucijnen protesteerden en waren het niet eens met het geweld en het ontnemen van vrijheid van twee onschuldige gevangenen. De magistraat stelde hen in vrijheid en het tweetal zocht toevlucht bij de paters. Maar die waren daar niet gelukkig mee zodat het tweetal weer naar het Grashaus gebracht werd. Hiermee is het verhaal niet af, want op 22 oktober kwamen 25 Franse soldaten en voerden de twee gevangenen af.

4.1.7 Witthian doet moeilijk

Vroeger toen de clerus heel wat in de melk te brokkelen had, was er wel eens sprake van machtsmisbruik. Zoals in het jaar 1709 toen pastoor Witthian klaagde dat zijn parochiaan Hendrik Bouvry al drie jaar in Simpelveld woont, maar niet zijn 'Pasen' *gehouden* had (...) Witthian richtte een ernstig verzoek aan bakkers en brouwers om Bouvry geen brood en bier te verkopen, voordat hij biecht, communiceert en zich als een christenmens gedraagt. Klaarblijkelijk was Witthian ook erg nieuwsgierig, want een zekere Petronella was in verwachting van haar derde kind, maar de vader(s) van haar spruiten kende ze niet... De pastoor vroeg toen zijn parochianen om inlichtingen. Het waren rare tijden en het verbaast niet dat de mensen naar vrijheid hunkerden. Ze hadden een hekel aan de onderdrukking door adel en clerus.

4.1.8. Hevige kou en brandewijn

De winters waren vroeger veel kouder beweren oude mensen ! Dat klopt, want in de winter van 1709 was het zo koud, dat Rijn en Maas dichtvroren en men de rivieren met kar en paard kon oversteken.

In 1709 stierf burgemeester Mauw van Aken en werd de overlijdensmis door de prelaat van Rolduc gelezen

Op 24 april 1709 verbood de magistraat van Aken het branden van jenever (brandewijn). Waarschijnlijk was er gebrek aan koren, want overal werden met geweld halmen geconfisqueerd en naar het raadhuis gebracht. Het was streng verboden om koren (rogge) uit te voeren, zelfs niet van Aken naarurtscheid. Hierna volgde een inspectie van de zolders van bakkerijen, maar er werd geen koren gevonden. De prijs voor een vat koren bedroeg normaal zes gulden, maar kostte toen het dubbele. Ook de grenzen met het hertogdom Gulik (Jülich) werden gesloten.

4.1.9. Dode op troon en levend in een kist...

Op 10 september 1710 stief te Aken Prins von Salm. Niets bijzonders, ware het niet dat

zijn hart naar de keizer gebracht werd, de ingewanden op het kerkhof van de Kapucijnen begraven werden en het lichaam gebalsemd werd. Het lijk werd toen vier dagen lang op een troon, tussen 36 brandende kaarsen, te pronk gesteld en iedere dag werd er een H. Mis gelezen.

Het was gekleed in een zwarte mantel en droeg de onderscheiding van het *Gulden Vlies*. De kroniekschrijver voegde er aan toe: Dit was heerlijk om te zien (...)

Er gebeurden wel meer rare dingen in Aken. Op 30 oktober 1710 hoorde men, tijdens de begrafenis van een Pruisische soldaat, kloppsignalen vanuit de kist... De dragers openden de kist en het "lijk" vroeg, wat ze van plan waren?! Toen bleek dat de man geond was, lieten de dragers hem lopen (...)

4.1.10. Vleggendaele en Vaessen

Van Aken gaan we even naar *Vlengendaal* in Bocholtz. In 1710 reisde Frans Wynant Schillincx, zoon van de halfwin van hoeve *Vleggendaele*, naar de markt van Aubel met twintig vaten zomergerst en vijftien vaten haver. Het was waarlijk een wereldreis; vanuit het *Spaanse* Bocholtz, via het *Duits-heerlijke* Wittem en het *Staats-Hollandse* Gulpen naar het *Spaanse* Aubel. Waarschijnlijk hoefde hij geen tol te betalen omdat hij vanuit *Spanje* onderweg was naar Spanje?! Dit heeft niets met de Bokkenrijders of met het soevereine België te maken, want dat land bestond nog niet. Wel is het een onmiskenbare schakel van de *anekdotische tijdgeest* op weg van een *lappendeken* naar een *democratisch België*.

We blijven nog even in *Vlengendaal*, waar op hoeve *Kling Vlengender* op 16 juli 1891 Alphons Vaessen geboren werd. Hij was geestelijke en schrijver. In zijn boek over de Bokkenrijders kunnen we lezen dat de bij Holset gelegen hoeve Enrade, op 31 oktober 1710 door bandieten overvallen werd. Kapelaan Vaessen ging er vanuit dat het voorlopers van de Bokkenrijders waren. Maar inmiddels weten wij, dat in dit geval geen Bokkenrijders, maar afgedankte en/of gedeserteerde soldaten op rooftocht waren. De elf Franse soldaten en de twee Hollandse

deserteurs, hadden niet op de weerbaarheid van boeren uit Holset gerekend. Tragisch voor familie en bevolking, dat tijdens het vuurgevecht landbouwer Promper dodelijk getroffen werd. Op 1 november werden de bandieten door boeren overgebracht naar de *katsj* in Maastricht, waarna zij op 12, 17 en 20 januari 1711 door middel van de strop gevonnist werden. Voor de bewoners was dat recreatie van de bovenste plank; uit oude berichten is bekend dat zij *kinderen en breiwerk* meebrachten...

4.1.11. Kuch

In Duitsland zegt men *Kommissbrot*, bij ons *munitiebrood* en populair ook wel *kuch*.

Dit brood gemaakt uit koren (rogge) is soldatenvoedsel. Veertien Pruisische soldaten van het garnizoen Aken, die het brood niet lustten, moesten op 22 januari 1711 *spitsroeden* lopen.

En wie beweert dat de mensen vroeger meer moraal hadden? Op 26 april 1711 werden in een poel twee lijkjes van zuigelingen gevonden.

Op 20 mei van dat jaar werd in Aken een begin gemaakt met de bouw van een windmolen boven op het poortgebouw van *Wirichsbongard*. Op 28 januari 1712 was de molen klaar.

4.1.12 Rolduc en Jansenisme

Niet alleen op politiek gebied was het een *puinhoop*. Ook op religieus vlak was het "*un tas*", denken wij aan het *Jansenisme*. Van 1683 tot 1712 was Joannes Bock, abt in/op Rolduc. Zijn devies luidde: *Sapide et Valenter*, (*Wijs en Krachtig*). Zo was ook zijn beleid ten aanzien van een nieuwe kloosterformule verwoord in *Statuta Abbatiae Rodensis*, die door de paus goedgekeurd werd. Hij is ook bekend vanwege een waterleiding die hij naar de keukenkelder van Rolduc liet aanleggen, - het heldere water werd ook gebruikt om bier te brouwen...

Van 1712 tot 1733 was Nicolaas Heyendal abt en geestelijk leidsman van abdij Kloosterrade (Rolduc). Aan de plaatsnaam *Rode le Duc*, horen we duidelijk onze Waalse wortels.

Maar in 'Roa' (*Herzogenrath*) denkt men daar anders over. Wij weten vast en zeker dat de priester-leraar uit Tournai, *Ailbertus d' Antoin*, in 1104 in het Land van Rode, het 'mosterdzaadje' zaaide, waaruit het imposante Rolduc zou ontstaan. Maar volgens "Roa" was het de graaf van Saffenberg / Mayschoss die Klostersath stichtte. Natuurlijk heeft die graaf, als eigenaar van Rode, toestemming verleend, maar meer ook niet. Terug naar Heyendal, die geboren werd in Huis Thor, een kasteeltje in Astenet bij Eupen. In die laatste plaats was hij ooit pastoor. De eerste pastoor, want Eupen was voorheen een rectoraat. Het was een zeer geletterd persoon, schreef boeken over *ethica* en was zelfs op politiek gebied zeer actief als voorzitter van de *Staten van Limburg*, een gebied dat in veel boeken als hertogdom beschreven wordt, maar feitelijk pas in 1815, onder koning Willem I, een hertog-

dom werd. Zijn devies luidde: *Fortiter et Suaviter*, (*Sterk en Zacht*), doch volgens andere literatuur was hij zeer streng en zelfs aanhanger van het *Jansenisme*; een religieuze stroming die bijna tweespalt (*schisma*) tot gevolg had. Die overtuiging werd gekenmerkt door *voorbekoming* (*predestinatie*) en daaraan verbonden een extreme angst om de geboden van God te overtreden. De *Jansenisten* werden in Frankrijk door de Jezuïeten, in wezen hun aartsvijanden, hevig vervolgd en vluchtten naar Nederland, waar zij in 1702 opgingen in de Oud-katholieke Kerk. *Genade* en *vergeving*, waren ijdele hoop, zoals we dat later ook bij de Calvinisten zouden zien. Gelukkig keerde Heyendal in 1730 het Jansenisme de rug toe en verdedigde hij met succes, in geschriften, de abdi tegen beschuldigingen van het Jansenisme.

Charivaria

Door letterkundigen en zij die er voor door willen gaan, wordt wel eens de vraag gesteld: 'Waarom staat in jouw bijdragen een *hulpwerkwoord van tijd* als laatste woord van een relevante zin en staat de werkwoordvorm op de voorlaatste plaats?'

Met een voorbeeld wil ik mijn voorkeur duidelijk maken:

'Hij zegt dat Jan gedronken heeft !' of 'Hij zegt dat Jan heeft gedronken !'

Het eerste voorbeeld noemen we de *Dietse* woordschikking, het laatste de *Engelse*.

Het ABN geeft qua *woordschikking* geen regels, anders dan in het Duits waar een evidente zin persé met een hulpwerkwoord afgesloten wordt.

Dat dit vóór de Ie WO ook bij ons gebruikelijk was, weten veel mensen niet. Maar het is een feit, dat de Duitse inval ook invloed op onze taal had.

Voor de krant *De Groene Amsterdammer*, was de inval traumatisch, zodat de *Dietse* woordschikking nodig veranderd moest worden. De naam van die krant was aanleiding om het *Engels systeem* voortaan 'Groene Woordschikking' te noemen...

Bij diverse kranten werden correctors aangesteld die in nachtdienst de toen gebruikelijke *Dietse* woordschikking moesten omzetten in een *Groene*... Die mannen moesten de hele nacht *treniteren*... De leidsman van de *Groene Woordschikking* heette immers Gerard Renité, maar noemde zich ook *Charivarius*.

Toen in oktober 1940 zijn krant ophield te bestaan, trok het *Algemeen Handelsblad* het 'groene' voortouw. En thans, zestig jaar na de oorlog, bestaan die grammaticale "linksrijders" nog steeds.

Het ABN geeft iedere schrijver de *vrijheid* en van dat grote voorrecht wil ik ook in de toekomst graag gebruik maken.

Hans Hermans

Hoofdstuk V

Onder Oostenrijk

5.1. Karel VI van Habsburg

5.1.1. Van Spaanse Flip naar Weense Karel

Bij de *Vrede van Utrecht* (11 april 1713) werden de Zuidelijke Nederlanden aan de Oostenrijkse Habsburgers toegewezen. Voor sommigen een verwarde toestand want Filips V (1683-1746) was kleinzoon van Lodewijk XIV van Frankrijk en volgde reeds in 1701 Karel II op naar aanleiding van een *Spaanse Successieoorlog*. Hij lag in de clinch met Karel VI van Habsburg (1685-1740) die in 1703 koning van Spanje werd. In 1711 volgde hij zijn broer Josef I in Oostenrijk op, waardoor zijn bondgenoten in die Spaanse Successieoorlog hem afvielen. In 1714 deed hij afstand van de Spaanse troon en moest grote concessies doen voor erkenning door andere mogendheden van *Pragmatische Sancties*, waarin hij de erfopvolging geregeld had. Omdat hij heerser over Oostenrijk was, werd hij ook heerser over de Zuidelijke Nederlanden en zou pas in 1740 door de bekende keizerin Maria Theresia opgevolgd worden.

Karel VI was weliswaar de absolute heerser over Nederland, maar zijn 'zetbaas' in de Nederlanden was landvoogd of gouverneur-generaal Maximiliaan Emmanuel van Beieren, die al meteen (1713) door gevolmachtigd minister Josef von Königsegg vervangen werd en op zijn beurt (1716) het gouverneurschap moest doorgeven aan Eugenius van Savoye.

Voor alle duidelijkheid, van Filips V en zijn Spanjaarden waren we verlost, Karel VI van Oostenrijk was onze nieuwe heerser.

5.1.2. Zwart, geel, rood

De machtige Oostenrijkers voerden een hard bewind en de bij ons aanwezige Fransgezinde revolutionairen sloegen ijlings op de vlucht. Die revolutionairen dachten toen reeds aan een eigen land dat zij *België* zouden noemen. Ze droegen kokardes met drie kleuren: *zwart, geel en rood*. Natuurlijk

werd bij die keuze gebruikt gemaakt van een kleurencombinatie op heraldieke en historische basis. Op de eerste plaats het (Waalse) graafschap Henegouwen met een *zwarte* leeuw (op een gouden schild.) Het hertogdom Brabant met een *gouden (gele)* leeuw (op een zwart schild) en als derde kleur de *rode* leeuw (op een zilveren schild) van het graafschap Limburg. De naam van het land zou luiden: *Etats Belghiques Unis*. Sinds het bestaan van België (1830) vlaggen de Belgen inderdaad met hun *tricolore* bestaande uit de kleuren zwart, geel en rood, aanvankelijk in horizontale, thans in verticale banen.

De weg naar een vrij en katholiek België was nog ver, maar onze voorouders in Simpelveld en Bocholtz mochten als *Oostenrijkers* hun religie zonder voorwaarden belijden. Anders in de *Hollandse* gebieden Gulpen, Heerlen, Voerendaal en Vaals waar kerken onteigend of gesloten werden. In Vaals werd de parochiekerk (Tentstraat) enige tijd simultaan gebruikt, thans is dit een kerk van de Nederlands Hervormde Gemeente.

5.1.3. Gammele toren

Bij ons was er na 1713 ook gelegenheid om oorlogsschade te herstellen, o.a. het muurwerk van de kerktoren van Simpelveld, omdat men vreesde, dat hij om zou vallen (...) Dan zou de bronzen klok breken en het kerkschip zou beschadigd kunnen raken (...) Een bijzondere steen aan de binnenkant van de toren, dus bij de oksaaltrap, herinnert ons aan de verbouwing: *Anno 1713 den 2 mey is dese tor op gebaut Clas Tonys (...)* We weten dat tussen 1703 en 1719 pastoor Witthian parochieherder van Simpelveld was. De pastoor hoopte op enige medewerking van de adellijke familie Von Rochow. Feitelijk zou die familie een bijdrage leveren voor een altaar met tabernakel, voor een gezangenboek, kaarsen, wijn en hosties.

5.1.4. Water en bier

We maken weer een uitstapje naar Aken, alwaar het op 22 mei 1713 streng verboden werd om mineraalwater uit te voeren. Omdat de vaten en flessen niet schoon waren, werd de gezondheid van de gebruikers in groot gevaar gebracht.

Op 9 augustus 1713 viel bij de paters Regulieren te Aken een man in een brouwketel en werd daarin gekookt. Tragisch voor die man, maar ook dramatisch voor de paters want de inhoud van de ketel, meer dan 20 tonnen bier, moest men in de aarde laten lopen.

Op 29 september 1713 werd in Aken via keizerlijk mandaat bekend gemaakt dat de kerken van de Calvinisten gesloten en afgebroken moeten worden.

5.2. Overhuizen

5.2.1. Fronton met timpaan

Op 6 maart 1714 sloot keizer Karel VI in Rastatt vrede met Frankrijk, waardoor er aan de evidente Spaanse Successieoorlog een einde kwam. Was dat voor de adellijke bewoners van kasteel Overhuizen een reden om een monumentaal poorthuis met fronton te laten bouwen? *Schloss Oberhausen*, zoals de naam van de adelszit vroeger officieel luidde, zou helaas rond 1795 door Franse revolutietroepen verwoest worden. Daar komen we later op terug.

In en onder het fronton staan teksten in zes verschillende talen: In het timpaan, de driehoek binnen het fronton, bevinden zich de vier wapens van beiderzijdse ouders; links een "rode toren" van het adellijk geslacht *Lopez de Villanuova*, dus van de moeder van cavalier Otto Edmund von Rochow en rechts "drie zilveren leeuwenkoppen" van het geslacht *Von Bocholtz*, dus van de moeder van de bruid. (HH: In sommige boeken staat abusievelijk dat dit het wapen is van de landcommandeur Edmund Godfried von Bocholtz, maar dat gegeven gaat voorbij aan het doel van dit *armoriaal* om de vier ouders door middel van hun wapens te noemen en te vereeuwigen.) De twee samengevoegde wapens in het midden vormen een zogenaamd alliantiewapen, dus de gecombineerde wapens van de mannelijke lijn, in casu

het wapen van de vader van Von Rochow en dat van de vader van de bruid De Lamargelle. Links het wapen van Von Rochow, "drie zwarte torens", en rechts dat van Maria Franciska de Lamargelle: "een zilveren hazewindhond boven een gouden dwarsbalk". Links en rechts lezen wij een paar Latijnse woorden op de timpaan: links *Rastadium Binas* en rechts *Pacificat Aves*. Dit betekent: *Rastatt stichtte vrede tussen twee vogels*. Een half dozijn woorden die veel stof tot nadenken geven.

5.2.2. Rasstatt

Rastatt is een plaats in Baden (Duitsland), waar twee belangrijke congressen plaats vonden. Op 7 maart 1714 werd daar de slotakte getekend en dat betekende het einde van de van die Spaanse Successieoorlog. Ook werd daar het slotakkoord van de *Vrede van Utrecht* erkend en de prinsbisschop van Keulen mocht weer terug naar zijn stad. Josef von Königsegg werd tot gevolmachtigd minister benoemd en nam namens Karel VI (Von Habsburg) het bewind in de Zuidelijke Nederlanden over. Maar de Zuidelijke Nederlanden bleven een pion op het Europese politieke schaakbord. Tot dat land behoorden Alden Biesen en uiteraard ook Overhuizen/Bocholtz. Maar gelukkig werd hier sinds 1714 aanmerkelijk minder gevochten. *Vrede tussen twee vogels!* Hiermee worden de Duitse adelaar en de Gallische haan bedoeld; die twee landen deden toen stadje ruilen; Landau werd overgeheveld van Duitsland naar Frankrijk, maar Freiburg van Frankrijk naar Duitsland. Het was niet de laatste vrede en zeker niet de laatste oorlog tussen beide *kemphanen*. Sinds een *ridderslacht* tussen twee kleinzonen van Karel de Grote, lagen de twee grootmachten, *Oostfranken (Duitsland)* en *Westfranken (Frankrijk)* een dozijn maal fel met elkaar in de clinch. Voor het laatst tussen 1940 en 1945.

5.2.3. Spreuken

Onder het fronton staat boven de linker pilaster de Italiaanse spreuk: *Della virtu la gloriae quederdo; (De roem is de beloning*

van de dapperheid.) In deze spreuk zit een chronogram (DDDLLLII) opgesloten met het jaartal 1712. Wat gebeurde er in 1712? We weten wel dat in 1713 de *Vrede van Utrecht* geratificeerd werd, waarbij wij niet langer tot Spanje behoorden. Boven de rechter pilaster de Franse spreuk: *Dieu fait ici tout mon esperance; (Hier is al mijn hoop op God gevestigd.)* In deze spreuk zit een chronogram met het jaartal 1714. Tussen die twee kopteksten, dus onder het fronton, de Duitse tekst, die vrij vertaald luidt: *Maria Franciska, weduwe van baron Von Rochow, geboren baronesse de Lammargelle van Eysden, vrouwe van Overhuizen en haar enige zoon E. baron Von Rochow, heer van Overhuizen en Hittfort, ritmeester van de Teutoonse Orde, erfmaarschalk van de kardinaal van Schönborn, eminente hofmaarschalk, kamerheer van zijne kuurvorstelijke doorluchtigheid te Keulen, hoogdrossaard en ambtsman van het slot, de stad en het land 's-Hertogenrade. (...)* Ook in deze tekst is een chronogram verwerkt met het jaartal 1714. In dat jaar was de douairière 35 jaar weduwe en haar zoon Ferdinand Edmund nolens-volens 35 jaar oud. (HH: Het is mij niet bekend hoe in sommige boeken de voornaam *Edward (von Rochow)* terechtgekomen is. Hij heette immers officieel *Ferdinand Edmund* en was een zoon van *Otto Edmund von Rochow*. Zelfs in *Jesjpoort & Jesjtivvel* deel I, blz. 58, was de 'zetduivel' vinniger dan de corrector.)

De moeder van Otto Edmond von Rochow was van Spaanse- of Portugese adel, zodat er onder de Duitse tekst een (oud)-Spaanse of Portugese tekst in kapitalen vermeld staat: *Albado se el santissimo el nombre de dios tamben (Geloofd zij het Allerheiligste en ook Gods naam.)* Om het af te maken nog een korte Nederlandse spreuk op de sluitsteen van de poortboog: *Die op God betrouwt heeft wel gebout*. Laten we niet vergeten dat het spreuken en teksten zijn uit het begin van de 18^e eeuw.

5.2.4. Chronogrammen

In het tekst- en beitelwerk boven de poort werden een aantal chronogrammen ver-

werkt, waarbij het jaartal 1714 opvallend vaak voor komt.

In Rastatt werden twee congressen gehouden. Waarvan het *eerste* voor ons (en het beitelwerk boven de poort) het belangrijkste is. We duiken even in de historie: In 1713 tijdens de *Vrede van Utrecht* zaten vertegenwoordigers van Duitsland, Engeland, Portugal, Savoye en de Republiek Nederland aan de ene kant van de conferentietafel en Frankrijk aan de andere. In 1714 werd in Rastatt een *Slotakte* getekend tussen Duitsland en Frankrijk. Maar er werden ook andere punten geratificeerd: Karel VI (1685-1740) moest afstand doen van de Spaanse troon, Philips V (1683-1746) ontving de Spaanse landen maar moest afstand van Frankrijk doen. De Zuidelijke Nederlanden, zouden voortaan niet meer door Spanje, maar door Oostenrijk geregeerd worden. Dat gold niet alleen voor Overhuizen/Bocholtz, maar ook voor Alden Biesen. Er waren nog een paar kleinigheden, die ons herinneren aan de *Vrede van Utrecht*, een jaartje eerder: Het prinsdom Orange, waaraan onze monarchie haar naam ontleent (en onze voetbal-supporters hun kleur), werd nu definitief bij Frankrijk gevoegd. De Zuidelijke Nederlanden zouden voorlopig als een Brits condominium (met gemeenschappelijke soevereiniteit) beschouwd worden, totdat er een definitieve barrièreregeling met Oostenrijk getekend zou worden. Venlo en Stevensweert werden aan de Republiek der Nederlanden toegewezen. Pruisen werd als koninkrijk erkend. Opper-Gelre zou voortaan tot Pruisen behoren; Heksenprocessen werden in Pruisen verboden. Engeland mocht Gibraltar behouden en op 1 augustus 1714 werd Georg I, koning van Groot Brittannië en Ierland.

5.2.5. Late 'roeping'

In 1714, bij de realisatie van het poortgebouw met fronton, was Ferdinand Edmond (dus niet Edward), 35 jaar oud. Hij was de enige nakomeling van Otto Edmund von Rochow en hij was een verstokte vrijgezel. Heeft hij ooit van zijn moeder vernomen, welke dramatische rol landcom-

mandeur Von Bocholtz, in het leven van zijn vader Otto Edmund gespeeld heeft en welke nare dingen er 1679 op Overhuizen gebeurden (!) Ferdinand Edmund huwde in 1742, op bijna 63 jarige leeftijd, met de 22 lentes jonge Maria Barbara de Grave-De Bajenrieu. Overhuizen staat op vruchtbare bodem, want de "bejaarde baron" verwekte zeven kinderen. In 1773 kocht de 53 jarige Maria Barbara in Bocholtz kasteel De Bongard voor haar dochter Maria Franciska die met Ferdinand Joseph de Rodoan de Boussoit in het huwelijk trad. Maria Barbara, de weduwe van Ferdinand von Rochow, woonde tot aan haar dood op kasteel Overhuizen. Ferdinand overleed in 1753 op 74 jarige leeftijd. Waar hij begraven ligt, is niet bekend.

5.2.6. Alweer Witthian

Dat het niet boterde tussen de machtige douairière van Bocholtz en de pastoor van Simpelveld blijkt uit ook een aantal stoffige archiefstukken:

In archiefstuk (2803) is er sprake van een geschil inzake Baronesse *Douairière de Rocho* suppliant tegen heer August Ferdinand Witthian, pastoor, geinsinueerde betreffende het aandeel van de pastoor *in de tienden* en de belasting, die hij daar van betaalde, welke naar het oordeel van de baronesse te laag was, waardoor zij zich als bezitster van 2/3 der tienden benadeeld achtte enz. Gevoerd voor het soeverein tribunaal van Limburg (...)

In archiefstuk (3125) een geschil inzake de Eerw. Heer pastoor A.F. Witthian tegen de baron de Rochow betreffende het laten lezen van de H.Mis in de ongeconsacreerde kapel van Bocholtz door een vreemde geestelijke enz. met een akkoord tussen de Eerw.Heer Prior van Beaurepard Habets ter eenre en de heer de Rochow en een gedeelte der inwoners van Bocholtz ter andere zijde omtrent de dienst in de kapel aldaar (...)

In archiefstuk (3095) een geschil inzake eerw. heer Aug. Ferd. Witthian, pastoor der bank, ook als gevolmachtigde der gemeente suppliant tegen mevrouw en mijnheer de Rochow reescribenten, over het niet voldoen

door deze laatsten aan hunne verplichtingen als heffers van 2/3 der grote tienden doordat zij het altaar in de kerk te Simpelveld niet opbouwden, de ornamenten voor de godsdienst niet leverden enz. (...)

5.2.6. Hank i Hank

Wat een geluk dat van die najver uit het begin van de 18^e eeuw (bijna) niets meer overgebleven is... Carnaval 2005 zongen onze burgemeester, twee wethouders en de gemeentesecretaris samen de sjlager "*Hank i Hank*", waarvan ik de eerste vier regels van het refrein aanbeveel: *Zumpelveld en Bóches, die junt noe hank i hank, durch 't zelfde Pöats-je; de Poort van het Mergelland* (...) Tekst: Jan Lenzen.

5.3. Godsdiensttwisten

5.3.1. Barrièretraktaat

Op 1 augustus 1714 begonnen de Calvinisten van Burtscheid (bij Aken) met de afbraak van hun kerk, het woonhuis van de predikant en van hun school. Daarna werden ze zelfs verplicht om de fundamenten uit te graven.

Stel dat er toen kranten waren, dan hadden onze voorouders kunnen lezen dat het *Barrièretraktaat* van 1715, tussen Holland en Oostenrijk, ook door Engeland geratificeerd werd. Waarschijnlijk hebben ze het nooit geweten en misschien hadden ze er lak aan. Het "Mergelland" was altijd al een speelbal van allerhande naties en ieder volgend staatshoofd beloofde dat het nu beter zou worden. Helaas, Limburg is altijd een wingewest gebleven.

Volgens het *Barrière Traktaat* kreeg Holland, in die tijd veelal *De Republiek* genoemd, weer het recht om in diverse plaatsen garnizoenen te leggen. In Knokke en Ieper mochten uitsluitend Hollandse militairen, maar in Dendermonde en Namen mochten ook gemengde garnizoenen, bestaande uit Hollandse en Oostenrijkse soldaten bestaan. De keizer van Oostenrijk moest voor het onderhoud van de Staatse garnizoenen jaarlijks meer dan een miljoen gulden betalen, maar de Schelde bleef gesloten (barrière!), zodat de Zuidelijke Nederlanden

geen handel op Indië konden drijven. Wij proeven de chicanes van het "Noorden". Het verlangen naar een vrij land werd steeds groter. Dat was de wens van ontevreden en onderdrukten, waarvan zich enkelen bij de *Bokkenrijders* aansloten. Maar de geboorte van België zou nog 115 lange en bange jaren duren. Wel verzachtte *De Republiek* in 1718 de bepalingen en gaf het grootste deel van *Staats-Vlaanderen* aan de Zuidelijke Nederlanden terug.

5.3.2. Tobac en sjnaps

In 1715 werd een zekere Cornelius Ramet uit Bocholtz met de zorg over de plaatselijke kerk belast. Dat hij een liefhebber was van een *pipgen tobac* was in die tijd algemeen aanvaardbaar, maar dat hij ook precies wist bij welke boeren *sjnaps* of brandewijn gestookt werd en hij vrijwel de hele dag *degusterde*, kon echt niet door de beugel. Als hij dronken was liep hij raaskallend door het dorp: *Sij willen mij doot schieten, daer is mijn lijf!* (...)

Ook hier moeten we ons terecht afvragen; waarom praatte die man Hollands? (...) Was hij getraumatiseerd? Was het een gedeserteerde Hollandse huursoldaat?

Het waren vreemde tijden, want in Aken werd op 14 oktober 1716 een wet van kracht waarin het strikt verboden werd om tijdens duisternis doden te begraven, zelfs als het in Luik en Brussel oorbaar was om tijdens nachtelijke uren op het kerkhof te vertoeven.

5.3.3. Peter de Grote

Op 25 en 26 juli 1717 kreeg Aken hoog bezoek. Tsaar Peter de Grote, net een bad-

kuur in Spa achter de rug, bezocht een thermaalbad in Aken en bracht ook, zij het met enige tegenzin, een bezoek aan de schatkamer van de H. Mariakerk (thans kathedraal) van Aken. Dat hij later die dag, tijdens vogelschieten georganiseerd door de *Hirschschützen*, op de Lousberg zo maar zijn broek liet zakken en in het openbaar zijn behoefte deed vonden zelfs de Akenaren raar. Pages en adjudanten kwamen aanrennen met witte doekjes om hem te verschonen... Wat was de oorzaak? Waarschijnlijk had de tsaar zijn maag van streek, want een kanunnik uit Luik met de naam De Launaye, wist te vertellen dat de tsaar, in het kader van zijn kuur en in het belang van zijn gezondheid, 21 grote glazen Spawater (de keuze tussen Spa rood en Spa blauw had hij toen niet!) gedronken had en daarna zes pond kersen at... Waarschijnlijk "vielen" die kersen niet goed, met het bekende gevolg. Tegen de avond van de 26^e juli vertrok het hoge gezelschap en overnachtte op kasteel Neubourg in Gulpen, dat in die tijd eigendom was van Klermond. Het is bekend dat die industrieel hoogkwalitatieve uniformstof voor de lijfwacht van de tsaar fabriceerde. Op 27 juli vertrok de tsaar naar Maastricht en voer later met een boot naar Holland.

In aflevering 4 kunnen we lezen dat er in 1734 eindelijk een einde kwam aan de ruzie tussen Simpelveld en Bocholtz, maar dat dit geen enkele invloed had op de regionale tijdgeest, want zowel bij ons alsook in Aken heerste de gesel van het *banditisme*.

DE DROOMLANDREVUE

door F. Bartholomé-Simons.

Het moet in het begin van 1945 - ruim zestig jaar geleden - geweest zijn dat vader Simon van de Molsberg terugkwam van zijn vaste kapper Jac. van der Heyden.

Deze laatste stond bekend als iemand die intens meeleeft met veel verenigingen waarvan hij sommige nog mee opgericht had. Ook werd er vaak een beroep op hem gedaan om bij feesten en recepties als conferencier te fungeren. Hij had een bijzondere gave om iets doeltreffend onder woorden te brengen, wat hem ook tot een geschikt correspondent voor verschillende kranten maakte waarin hij regelmatig artikelen schreef.

In de laatste oorlogsjaren hielden de leden van de voetbalclub "Willem IV" ondanks de beroerde levensomstandigheden regelmatig een feestavond. Dan werd muziek gemaakt, gedanst, en een sketch opgevoerd.

In het voor Limburg laatste oorlogjaar 1944 groeide er op zo'n feest het idee om een complete revue in elkaar te zetten en onder de naam "Houdt moed" op te voeren.

In 1945 onstond er onder leiding van Antoon (Men) Reinders, Jan Kalsbeek en Jac. van der Heyden een nieuwe revue: de "Droomlandrevue".

En het was toen dat mijn vader terugkwam van kapper Jac. van der Heyden met de vraag of mijn ouders het goedvonden om mij als veertienjarige mee te laten werken bij de verschillende dansgroepen.

Er brak een periode aan van veel oefenen en repeteren samen met nog negen andere meisjes. Iedereen was erg enthousiast en het vele repeteren verveelde niet. Uiteindelijk ging het om een perfecte presentatie.

Omdat ik een van de grootsten was werd ik uitgekozen voor het optreden bij de finale en om te poseren voor de reclamefoto's.

Hoogtepunten uit het programma waren het optreden van het duo Slim en Sloom met verschillende sketches, de acrobaten Cor en Harry Reinders en Mathieu Strijthagen, het danspaar Jac. en Tiny van der Heyden, de zangtrio's van mannen en vrouwen, de muziek van een Hawaïaans orkest uit Meezenbroek en de meisjesdansgroep die hoge ogen gooide bij de Amerikaanse soldaten vanwege de mooie benen.

Jan Kalsbeek fungeerde als een soort rode draad door het programma en speelde in bijna alle nummers een rol. Talloze vrijwilligers werkten mee, waarvan de meesten al overleden zijn.

Hoeveel succes de revue had blijkt uit het feit dat ze 45 keer opgevoerd werd!

De titelsong werd gezongen door Jac van der Heyden, Ger Hermans en Jeu Mayntz. De laatste is als 85-jarige de enige van hen die nog in leven is. De tekst was van Jeu Mayntz:

Droomland

Heerlijk land van mijn dromen

ergens hier ver vandaan.

*Waar elk zo graag wil komen
daar waar geen leed kan bestaan.*

Refr.:

Droomland, droomland

O, ik verlang steeds naar droomland

Daar heerd steeds vree

dus ga met mij mee

samen naar het heerlijke droomland

Ben daar zo vaak aan 't dwalen

ik hoor naar 't vogelen lied.

't Is of zij mij verhalen

van al het schoons dat men ziet.

Refr.

Van de opbrengst van de eerste uitvoeringen werd een nieuwe toneelverlichting aangeschaft, later ging het geld naar een goed doel zoals het Rode Kruis of "Onze jongens in Indië".

Waar men ook speelde in Limburg, overal vlogen de kaartjes weg!

LANGE BILL

Aan 't einde van de prairie
ver van de groote stad
daar woont 'n jonge cowboy
die 'n reuze lengte had.
Toan Canada in oorlog kwam
ging lange Bill ook mee
verocht zijn paard en kreeg een jeep
en kwam over zee.

Refrain:
Wie is Bill, lange Bill
met zijn jeep, jeep, jeep.
hij is de langste van de Canadeezen
wie is Bill, lange Bill,
met zijn jeep, jeep, jeep
Hij moet het zontje van de ouwe taare wezen.

Long Bill kwam met zijn jeepie
aan 't oorlogsfront terecht
gedroeg zich zeer heldhaftig
dat zij ook hier gezegd
zijn jeepie kreeg 'n treffer en
sloeg van de schrik op hol
Bill liet zijn jeep niet in de steek
ging verder met veel lol.

Zijn jeepie bracht hem verder
en kwam in Droomland
nu rijdt hij in zijn kanetje
ook langs het noordzee strand
de meisjes lachen Bill wel toe
maar hij bekijkt hen niet
een cowboy houdt slechts van zijn paard
dan heeft hij nooit verdriet

Druk Coenen, Simpelveld

HET WILLEM IV REVUEGEZELSCHAP BRENGT U
HET LAATSTE NIEUWS OP REVUEGEBIED
„DROOMLAND”

met
J. Kalsbeek
M. Mayntz
J. v.d. Heyden
E. Kalsbeek
J. Geort

IN HAAR SUCCESPRODUCT 1945-'46

Regie: J. KALSBEEK; Zaken: J. KRIGSMAN
Dans en Artistiek: J. v.d. HEYDEN; Alg. Leiding: A. REINDERS

Buitenkant (boven) en binnenkant van het programmablaadje.

A. REINDERS' SUCCESPRODUCT 1946
„DROOMLAND”

„Droomland” het land waar iedereen graag vertaelt, is de naam van onze nieuwe revue, die wij u aanbieden om voor eenige uren de zorgen van deze naoorlogische tijd te vergeten. Het is een lange en moeilijke weg die wij hebben moeten afleggen om ons „Droomland” te bereiken, maar met de beperkte middelen en onze arbeid, het enigste wat ons ten dienste stond, hopen wij dat wij u een avond kunnen aanbieden, waaraan u terug zult denken met genot en een hartelijke gedachte aan het Willem IV Revue Gezelschap.

Muzikale leiding: **J. Geort**,
Decorontwerp en uitvoering: **W. Schepers**,
Costuumontwerp en uitvoering: **F. Evens**,
Sopha: **Batters**, **Annie Kalsbeek**, **Jos Brouwers**, **Mevr. Kruggeman**, **M. Smeets**,
Schoenwerk: **Johan v.d. Weijer**,
Compositie: **B. Schepers**,
Handwerk: **Jac. v. d. Heyden**,
Tooneelbouw: **M. Knops**, Verlichting: **A. Jansen**, **H. Vitez**, Dans en artistiek: **J. v. d. Heyden**,
Zaken: **J. Kruggeman**, Regie: **J. Kalsbeek**, Algem. leiding: **A. Reinders**.
EIGEN DECORS — EIGEN VERLICHTING

De zingende Zusjes

Mia Mayntz
Trius Steegers
Keetje Reinders

„t Droomland trio

Jos. Mayntz
Ger. Hermans
Jac. v.d. Heyden

De Arizona's

Mathieu Stijthagen
Horey Reinders
Cor. Reinders

Jack en Elly

Jac. v.d. Heyden
Elly Kalsbeek

Slim en Sloom

Wilt Rutiers
Math. Smeets

De Zuidzee Girls

J. Geort, Krontjong
en Howolleensemble

In totaal 35 medewerkers
EIGEN COSTUUMS

PROGRAMMA

Opening met Proclamatie door Zuidzee Girls
Slim en Sloom stellen zich voor: Wilt Rutiers, Mathieu Smeets
Flamingo: Ger. Hermans, Jos. Mayntz
Indie herleeft: J. Geort's Krontjong ensemble „Sarina”
Het gelukstelegram: Jack en Elly
Aan den dood ontsnapt: Slim en Sloom
Schattebootje: Mia Mayntz, Droomland trio
Wals Fantasie: Zuidzee Girls
Chiribiribi: Mia Mayntz, Trius Steegers
Amor in 't Park: Jan Kalsbeek, Paula Plessop, Jan Kruggeman
Kampong melodien: J. Geort's Krontjong ensemble „Sarina”
Lovende Plaster: De Arizona's
Overpeinzigen: Jan Kalsbeek
Sluimer Idylle: De Zingende Zusjes, Het Droomland Trio, Mia Reinders, J. Geort's Krontjong ensemble „Sarina”

PAUZE

Groeten uit Hawaii: J. Geort's „Dutch Hawaiians”
Sportfantasie in wit: Zuidzee Girls
Problemen: Slim en Sloom
O, die Meisjes: De zingende Zusjes, Het Droomland Trio, Jan Kalsbeek
Maille gevallen: Huh, Houber, Jan Kalsbeek, Ger. Hermans, 6 Soldaten
Paarlen uit „Hawaii”: J. Geort's „Dutch Hawaiians”
Dans met mij: Jack en Elly
Kraacht en Elegance: DE ARIZONA'S
Metro Klanken: De zingende Zusjes, Het Droomland Trio
Over kunst en nog wat: Slim en Sloom
Lange Bill: Jan Kalsbeek, Slim en Sloom
„Droomland”: J. Geort's Krontjong en Howolleensemble
De zingende Zusjes, Het Droomland Trio en verder alle medewerkers.
Wijzigingen in het programma voorbehouden.

*Van links naar rechts:
Mia Reinders, Elly Kals-
beek, Leny Reinders, Finy
Simon, Kitty Kalsbeek †,
Paula Plessen †,
Tiny Scheren,
Mietje Wachelder †.*

*Van links naar rechts:
Mietje Wachelder †,
Tiny Scheren,
Elly Kalsbeek,
Finy Simon,
Mia Wauben †,
Kitty Kalsbeek †,
Leny Reinders,
Paula Plessen †,
Mia Reinders.*

Eén van de duo's.

*Acrobatiek speelde ook een grote rol.
Boven de broers Cor † en Harry † Reinders,
onder de nu hoogbejaarde Mathieu Strijthagen.*

J. Georg's Dutch Hawaiians.

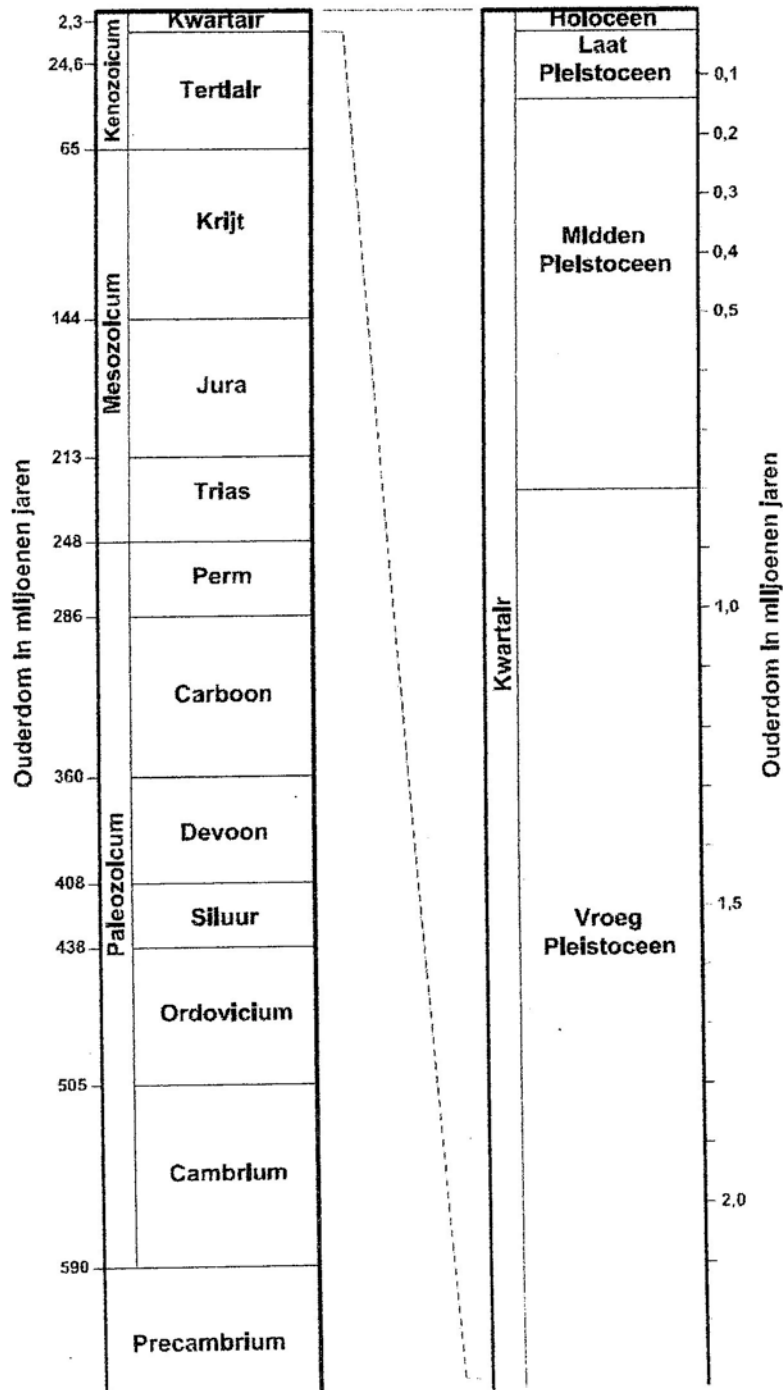
De grote finale.

TIJD (SLOT)

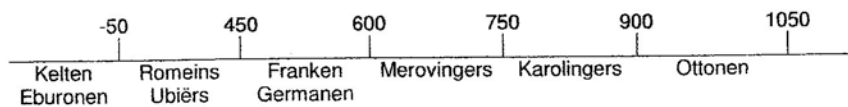
samengesteld door A. Hamers

In dit laatste deel geven we een overzicht van het tijdsverloop in de geschiedenis in de vorm van enige tijdbalken.

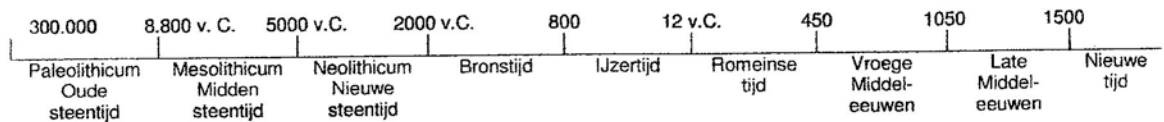
Tijdbalk Geologisch

Tijdbalk Bewoners

Tijdbalk historische perioden

Tijdbalk Bouwkunst

Prehistorie

Steentijd	4000 - 2000 v. Chr.
Bronstijd	2000 - 750 v. Chr.
IJzertijd	750 - 50 v. Chr.

Oudheid

Bouwkunst uit het Midden-Oosten	3500 v. Chr.
Egyptische Bouwkunst	5000 v. Chr.
Minoïsche en Myceense Bouwkunst	2700 - 1150 v. Chr.

De klassieken

Griekse Bouwkunst	1100 - 140 v. Chr.
Romeinse Bouwkunst	140 v. Chr. - 500
Vroeg-Christelijke Bouwkunst	300 - 500
Byzantijnse Bouwkunst	500 - 600
Islamitische Bouwkunst	600 - 1650
Romaanse Bouwkunst	1000 - 1200
Gotiek	1130 - 1500
Renaissance, Maniërisme	1400 - 1650
Barok, Rococo	1600 - 1750
Classicisme, Empire, Neo-Classicisme	1750 - 1850
Romantiek en Revolutie	1750 - 1850

Neo-Stijlen

Neo-Gotiek	1830 - 1900
Neo-Romaans	1870 - 1880
Neo-Renaissance	1840 - 1900
Neo-Barok	1840 - 1900
Eclecticisme	1870 - 1900
Art Nouveau, Jugendstil	1890 - 1910
Art Deco	1910 - 1930

Moderne Bouwkunst

Chicago School	1870 - 1910
Expressionisme	1890 - 1930
Amsterdamse School	1910 - 1930
Haagse School	1920 - 1935
De Stijl, Kubisme	1910 - 1930
Functionalisme, Bauhaus	1920 - 1930
Delftse School	1930 - 1960
Brutalisme	1960 - 1970
Structuralisme	1960 - 1980
High Tech	1980 -
Postmodernisme	1980 -
Deconstructivisme	1980 -

Algemene gebeurtenissen	Jaartallen	Gebeurtenissen in de Limburgen
St. Willibrord	596 ±650 658-739 705/706	Hofdag van Koning Childebert II te Maastricht Stichting abdij St.-Truiden
	714	Bisschop Lambertus van Maastricht te Luik vermoordt
	±717	Schenking van kapel en klooster te Susteren aan Willibrord door Pepijn II
	±750	Bisschop Hubertus verplaatst de bisschopszetel naar Luik
Karel de Grote (na 800 keizer)	768-814	Stichting van St.-Odiliënberg
Verdelingsverdrag van Verdun	843	De Limburgen onder het Middenrijk
Lotharius II erft het Middenrijk (Lotharingen)	855	
Verdrag van Meerssen	870	
Eerste golf van invallen door de Noormannen	830-850	
Tweede golf van invallen	879-884 881	Noormannen verwoesten Maastricht en Tongeren Versterkt Noormannenkamp bij Asselt
Duitse Koning lijdt aan de Geul nederlaag tegen de Noormannen	891	
Zwentibold koning van Lotharingen	895 900 900, aug. 10 ^e -11 ^e eeuw	Eerste kerk in Wyck-Maastricht Zwentibold te Susteren begraven Muntslag in Maastricht, Sint-Truiden, Tongeren, Munster-Bilzen Stichting abdij Thorn
	992	
	Latere middeleeuwen	
	1015	Giselbert, eerste graaf van Loon
	1093	Theodorik van St.-Truiden schrijft "leven van St. Trudo"
	1104	Gerard van Wassenberg noemt zich graaf van Gelre
	1114	Hendrik, eerste graaf van Kessel
Concordaat van Worms beëindigt strijd tussen paus en keizer	1122	
	1118/19	Valkenburg komt aan het Huis Heinsberg
	1147	St. Bernardus preekt de kruistocht te Maastricht
	±1180	Annales Rodenses
	1196-1202	Strijd van Brabant tegen Limburg en Gelre
	1202/04	Brabant krijgt Maastricht
	1214	De keizer verwoest Roermond
	1220	De Duitse Orde vestigt zich te Aldenbiesen
	Na 1229	Maastricht wordt ommuurd
	Na 1230	Vestiging van bedelorde in de Limburgen
	1244	Heerlen onder Brabant
	1284	De hertog van Brabant en de bisschop van Luik regelen gezamenlijk gezag over Maastricht
	1239-1244	Brabant strijdt tegen de aartsbisschop van Keulen en verkrijgt Heerlen en Dalem
	1243	Sittard tot stad verheven
	1284	"Alde Caerte" regelt positie van Maastricht tussen bisschop van Luik en hertog van Brabant
	±1280-1288	Limburgse successieoorlog
	1288 jun. 5	Slag bij Woeringen; Brabant verkrijgt het hertogdom Limburg
	14 ^e -15 ^e eeuw	Opbloei van het kloosterleven
	1343	Venlo krijgt stads- en stapelrecht
	1364	Brabant verwerft Valkenburg

Algemene gebeurtenissen	Jaartallen	Gebeurtenissen in de Limburgen
	1366	Graafschap Loon ingelijfd bij het prinsbisdom Luik
	1371 aug. 22	Slag bij Baesweiler; Brabant door Gelre en Gulik verslagen
Voortdurende bondgenootschappen met Frankrijk tegen het opdringende Bourgondië	Na 1385	Binnendringen van Bourgondië in de Maasstreken
	Na 1400	Anton van Bourgondië medeheer van Maastricht
	1406	Jan zonder Vrees van Bourgondië heer van Overmaas en hertog van Limburg
	1419	Gulik verwerft Born, Susteren en Sittard
	1423	Lodewijk van Bourbon, neef van Filips van Bourgondië, bisschop van Luik
	1455	
Karel de Stoute , hertog van Bourgondië	1467-1477	
	1467	Karel de Stoute verslaat Luik bij Brustem
	1473	Roermond en Venlo veroverd
Opstand tegen Maximiliaan van Oostenrijk	1489-1494	
	1492	Luik en Loon neutraal verklaard
	Nieuwe tijd	
Karel V , heer der Nederlanden	1515-1555 ±1500 -1543	Maasstreken voortdurend strijdtoneel tussen Frankrijk en Karel V
Binnendringen van de Hervorming ; lutheranisme	Na 1520	
	1534/35	Wederdopers verbrand te Maastricht
	1538	Humanist Herbenus sterft aldaar
	1543	Gelre verslagen en ingelijfd; verdrag van Venlo
Binnendringend calvinisme Godsdienstvrede van Augsburg; Afstand van Karel V; Filips II Margareta van Parma landvoogdes Oprichting nieuwe bisdommen Beeldenstorm	Na 1550 1555	Dalende welvaart; hagepreken
	1559	Bisdom Roermond
	1566	
	1566 sep. 29	Beeldenstorm te Maastricht
	1566 okt. 5	Beeldenstorm te Venlo
	1567jan. 19	Beeldenstorm te Hasselt
	1568	Slag van Dalheim bij Roermond; Oranje trekt bij Stokkem over de Maas
Begin van de opstand; Alva: eerste inval Oranje Tachtigjarige oorlog	1568-1648	
	1569	Lindanus bisschop van Roermond
	1572	Roermond en Weert veroverd en geplunderd
Tweede inval van Oranje Inval van Lodewijk van Nassau	1574	Slag op de Mokerheide
	1576 okt.	Spaanse furie in Maastricht
Parma Landvoogd	1578	Protestantisering Overkwartier door Jan van Nassau, stadhouder van Gelderland mislukt
Unie van Atrecht en van Utrecht	1579 jan. 1579 jun.	Venlo lid Unie van Utrecht Parma verovert Maastricht; Jezuïeten keren terug Heksenprocessen
Begin van de Contrareformatie Oranje te Delft vermoordt	Na 1580 1584 jul. 10 1586 1589 1592	Parma bezet Venlo Oprichting klein-seminarie te St.-Truiden Groot seminarie te Luik
Aartshertogen Albertus en Isabella Eerste Maasveldtocht Twaalfjarig Bestand	1598-1632 (-1633) 1602 1609-1621 1609, 1614	
	1610-1614	Capucijnenkloosters te Maastricht en St.-Truiden
Gulik-Kleefse oorlog	1610-1614	
Eeuwig edict over rechtspraak	1611	Grottere eenheid in de rechtspleging in de Maasstreken

Algemene gebeurtenissen	Jaartallen	Gebeurtenissen in de Limburgen
Tweede Maasveldtocht	Na 1626 1632	Aanleg Fossa Euginiana Frederik Hendrik verovert Venlo, Roermond, Sittard en Maastricht
	1637	Herovering van Roermond en Venlo door Spanje
	1638	"Verraad" te Maastricht
	1641	Frederik Hendrik verovert Gennep
Vrede van Munster	1648 mei 15	Chambre-mipartie moet de verdeling van de Landen van Overmaas regelen
	Na 1656	Invoering van het Echtregelement in Overmaas
	1661 (uitgevoerd 1663)	Partageverdrag: verdeling van de Landen van Overmaas tussen Spanje en de Staten-Generaal (Generaliteitslanden)
	1664	Stadhuis Maastricht in gebruik genomen
	1665	Grote stadsbrand van Roermond
Frans-Staatse oorlog	1672-1678 1672 nov.	Slechting van het kasteel van Valkenburg door de Staatsen
	1673 jun. 30 Tot 1681	Lodewijk XIV verovert Maastricht Hasselt en Maaseik bezet door de Fransen; Tongeren verwoest
Vrede van Nijmegen	1678 Na 1680	Binnendringen van het jansenisme; opbloei van het seminarie te Roermond
Negenjarige oorlog	1688-1679 1690-1697	Land van Loon weer oorlogsgebied
Spaanse successie oorlog	1702-1713 1702/03 1703 1703/04	Frans leger bezet Tongeren Mislukte Franse aanslag op Maastricht De bondgenoten kamperen in het Land van Loon
	1709/10 1713	Pruisen kamperen er eveneens Spaanse Landen van Overmaas Oostenrijks; het Overkwartier verdeelt tussen de Republiek, Oostenrijk en Pruisen
Oostenrijkse successie oorlog	1740-1748 1747 1748 mei 1748 okt. Na 1750 1770-1775	Veldslag bij Laaffelt Verovering van Maastricht door de Fransen Vrede van aken Toenemende ontginning van woeste gronden Uitroeiing van de Bokkerijders
Keizer Jozef II van Oostenrijk Opheffingsdecreet kloosters	1781-1792 1784	Opheffing van sommige kloosters in de Oostenrijkse gebieden
Verdrag van Fontainebleau	1785	Enkele grenswijzigingen in Overmaas door ruil met Oostenrijk
Franse Revolutie	1789 1789-1790	Revoluties in Luik en de Oostenrijkse Nederlanden
Eerste Franse inval	1792 dec.	Roermond door de Franse revolutionairen veroverd
Slag bij Neerwinden	1793 mrt.	Maastricht slaat Franse aanval af
Tweede Franse inval	1793 mrt 18 1794 1794 nov. 4	Fransen verdreven De Maasstreken vallen in Franse handen Maastricht verovert
	Moderne geschiedenis	
Verdrag van Basel	1795 apr. 5	De Pruisische Maasstreken aan Frankrijk afgestaan
Verdrag van Den Haag	1795 mei 16 1795 aug. 31	De Staatse Maasstreken dito Oprichting van het departement van de Nedermaas

Algemene gebeurtenissen	Jaartallen	Gebeurtenissen in de Limburgen
Vrede van Campoformio (It)	1797 okt. 17 1797-1801 1798	De Oostenrijkse gebieden afgestaan Kerkvervolging Boerenkrijg; slag bij Hasselt
Napoleon Eerste Consul Concordaat met de paus	1799-1804 1801 jul. 15 1801 apr. 9	(afgekondigd Pasen 1802) Oprichting bisdom Luik en Aken voor de Maasstreken; einde aan de kerkstrijd
Napoleon keizer	1804-1814	Grotere agrarische bedrijvigheid; toename van handel en industrie
Tocht naar Rusland	1812 1814 jan. 1814 mei	Verdrijving van de Fransen Vestingen Maastricht en Venlo overgegeven aan Willem I; Maasstreken aan de Nederlanden
Verenigd Koninkrijk	1815-1830	
Belgische opstand Troonbestijging van Leopold I Tiendaagse veldtocht	1818 1830-1839 1831 jul. 21 1831 aug. 1831 aug. 7	Reglement voor het bestuur van Maastricht Maastricht blijft in Nederlandse handen
	1834	Slag bij Kempt; Nederlandse troepen verslaan het Belgische Maasleger Pierre Regout begint aardewerffabriek te Maastricht
Eerste spoorlijn op het Europese vasteland tussen Brussel en Mechelen geopend	1835 mei 5	
Willem I aanvaardt het verdrag van Londen (1831)	1838 mrt	
Aanleg van de spoorlijn Landen – St.- Truiden	1839	
Tractaat van Londen België aanvaardt de bepalingen van het Tractaat van Londen	1839 apr. 19 1839 mei 1839 sep 5	De Limburgen definitief gescheiden; vele Nederlandse Limburgers kiezen voor België Nederlands-Limburg met uitzondering van de vestingen Maastricht en Venlo deel van de Duitse Bond onder de naam "Hertogdom Limburg"
	1840	Nederlands-Limburg onder het vicariaat Roermond; Belgisch-Limburg blijft onder het bisdom Luik. Vele nieuwe kloosters aan beide zijden van de Maas.
Koning Willem II Karl Marx te Brussel	1840-1849 1845 1847 1848	Karl Marx te Maastricht Voltooiing spoorlijn St.Truiden-Hasselt Separatisten in Nederlands-Limburg streven naar aansluiting bij Duitsland
Belgische revolutionaire republieken door het leger gevangen genomen te Risquons- Tous aan de Frans-Belgische grens	1848 mrt 29	
	1840-1850	Begin van de ontginningen in Kempen en Peel; aanleg Belgische Kempen kanalen
Koning Willem III	1849-1890 ± 1850	
	1853	Bouwmeester Pierre Cuypers opent kunstatelier te Roermond (Her)oprichting bisdom Roermond; spoorlijn Aken-Valkenburg-Maastricht geopend
	1856 1859 1861	Voltooiing spoorlijn Hasselt-Maastricht-Aken Spoorlijn Maastricht-Venlo Spoorlijn Maastricht-Luik
België koopt tol op de Schelde van Nederland af Leopold II, koning der Belgen	1863 mei 12 1865-1909 1867 mei 11 1870-1895 Na 1870	Nederlands-Limburg verlaat Duitse Bond
Landbouwcrisis Begin van de schoolstrijd in Nederland tussen openbare en confessioneel bijzondere school Eerste Belgische taalwet: het gebruik van	1873 aug. 17	

Algemene gebeurtenissen	Jaartallen	Gebeurtenissen in de Limburgen
Nederlands in strafzaken in het Vlaamse land verplicht		
Schoolstrijd in België tussen het officiële staatsonderwijs en de katholieke onderwijsinrichtingen	1879-1884	
De conferentie van Berlijn erkent de onafhankelijke Kongostaat onder soevereiniteit van Leopold II	1885	
Stichting van de socialistische Belgische Werklieden Partij	1885	
Wet op de buurtspoorwegen brengt eerste tramlijnen in België	1885	
Belgische Boerenbond opgericht in Peer	1890	
Koningin Wilhelmina	1890-1948	
Algemeen meervoudig stemrecht voor mannen in België	1893	
	Na 1893	Krachtige ontwikkeling van de mijnbouw in Nederlands-Limburg
Oprichting van de (Nederlandse) Sociaal-democratische Arbeiders Partij	1894	
	1900	(Nederlandse) Limburgse Landbouw Bond
	1902	André Dumont ontdekt steenkolen te As; begin van de mijnbouw Belgisch-Limburg
België neemt Kongo over van Leopold II	1908	
Eerste Wereldoorlog	1914-1918	
	1914 aug. 12	Belgisch-Limburg door Duitsland bezet; slag der Zilveren Helmen te Halen; Belgisch infanterie verdrijft Duitse cavalerie
Algemeen kiesrecht voor mannen in Nederland	1917	
	1918-1920	Belgische poging om Nederlands-Limburg te annexeren
Algemeen kiesrecht voor vrouwen in Nederland	1919	
	1928-1934	Aanleg Julianakanaal
	1930-1939	Aanleg Albertkanaal
Tweede Wereldoorlog	1939-1945	
	1940 mei 10	Slag aan het Albertkanaal
	1940-44/45	De Limburgen door Duitsland bezet
	1948-1980	
	1949	
Koningin Juliana		
Nederlands-Indië onafhankelijk;		
Belgische vrouwen krijgen stemrecht		
Troonafstand van Leopold III; prins Boudewijn kroonprins	1950 aug. 2	
Troonsbestijging Boudewijn I	1951 jul. 17	
Belgisch Kongo onafhankelijk	1960	
Taalgrens in België vastgelegd	1962 nov. 3	
	Na 1965	Voeren komt bij Limburg
	1966 jan. 31	Sluiting van de Nederlandse mijnen
		Hevige rellen bij sluiting van de mijn van Zwartberg
	1968	Rellen rond splitsing Leuvense Universiteit; splitsing in Nederlands- en Franstalige afdeling; de laatste gaat naar Wallonië
Troonsbestijging koningin Beatrix	1980 apr. 30	
	1987	De mijnen van het oostelijk bekken in Belgisch-Limburg gesloten

HET VERZONKEN KASTEEL VAN SOURETH

Deel 2: De opgraving

door Ine Scholl-Vlieks.

Zoals U zich herinneren kunt uit deel 1 werd in de zestiger jaren van de vorige eeuw het industrieterrein de Beitel aangelegd.

Onder het huidige grondpakket ligt 80 procent van de archeologische site, bekend als monumentnummer 15646, verborgen. Aan de Zuidrand hiervan is ook nu nog een stukje van de walburg in het terrein herkenbaar.

In november 1968 vond hier een onderzoek plaats door het ROB onder leiding van de heren J.H.F. Bloemers en K. Greving.

Via Klaas Greving die inmiddels een goede bekende van onze sectie is geworden verkregen wij in 2003 onze eerste informatie; het was zijn allereerste opgraving en inderdaad voor het ROB.

Met behulp van Tessa de Groot kwamen wij in het bezit van de eerste documenten:

Uitgebreide rapportage Monumenten: een korte beschrijving plus een technische opsomming van de vondsten.

en het

Jaarverslag 1968 ROB: blz 14 nr. 12.

Ook al leek de informatie in eerste instantie karig, ze bleek heel veel aanknopingspunten te bevatten voor een verder onderzoek.

Een zoektocht in het stadsarchief Heerlen, in het Thermenmuseum, het provinciaal depot en het archief van het ROB te Amersfoort leverde, dankzij de enthousiaste medewerking van alle betrokkenen, een kleine schat aan gegevens op, waarvan hier een bloemlezing.

(Uit het jaarverslag R.O.B. 1968 blz 14 / 15)

**Beitel, gem. Heerlen (L.). Middeleeuwse omwalling.
18.XI-68-27.1.69; J. H. F. Bloemers, K. Greving.**

In de nabijheid van de hoeve Soureth, die reeds tot in de 13de eeuw na Chr. gedocumenteerd is, is op een helling een rechthoekig omweld terrein gelegen.

Volgens sommigen zou deze rechthoek dateren uit de Frankische tijd en een curtis omgeven. In verband met de aanleg van een industrieterrein zal dit gebied binnenkort bedolven worden onder meters grond. Om meer zekerheid te verkrijgen omtrent de ouderdom en de aard van de aanleg is van 18. XI. 68 tot 27. I. 69, met een korte onderbreking door de vorst, een onderzoek ingesteld.

Foto: R.O.B.

De gemeente Heerlen was zo vriendelijk een subsidie te verstrekken ter bestrijding van de onkosten. Thans manifesteert zich de aanleg door een rechthoekige gracht, die aan de binnenzijde geflankeerd wordt door een lage wal (75 x 65 m).

Aan de zuidzijde ligt een waterpoel, eveneens omgeven met een lage wal.

Over deze rechthoek zijn haaks op elkaar twee 10 m brede sleuven gelegd, nadat het gehele terrein opgemeten en gewaterpast was.

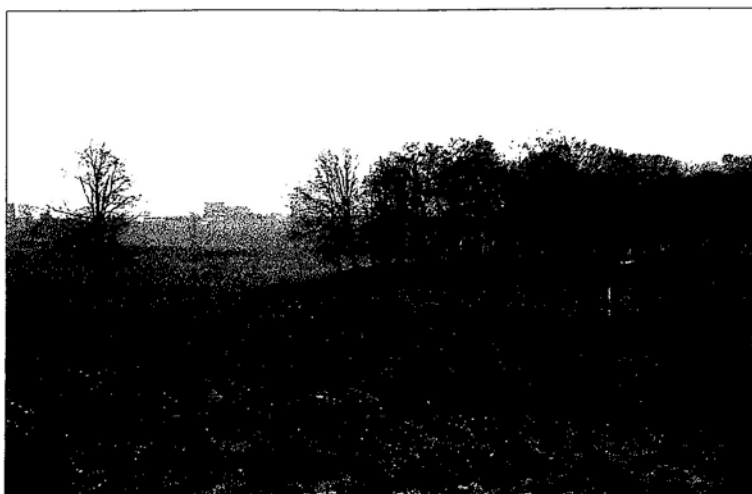
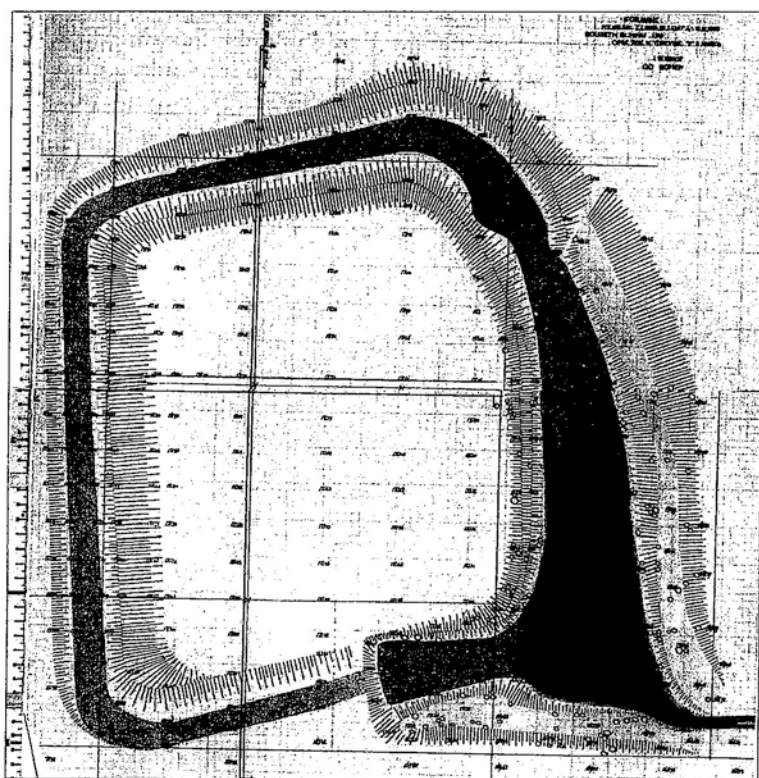

Foto: R.O.B.

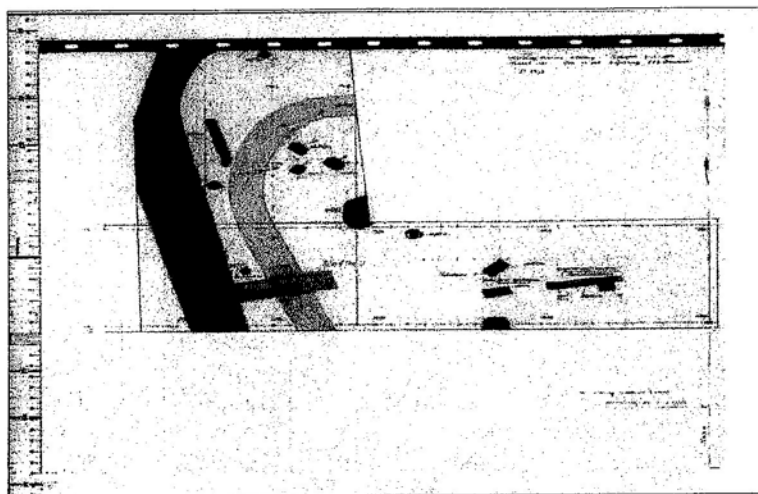
In de vlakken werden slechts een karre- of tankspoor, enige kuilen en resten van Kunrader steen gevonden, die echter niet in situ lagen en geen duidelijk patroon vormden. De nog waarneembare gracht bleek tot ca. 1,50 m onder het maaiveld te gaan.

Plattegrond met de poel, de wallen en de gracht.
(Tek. K. Greving)

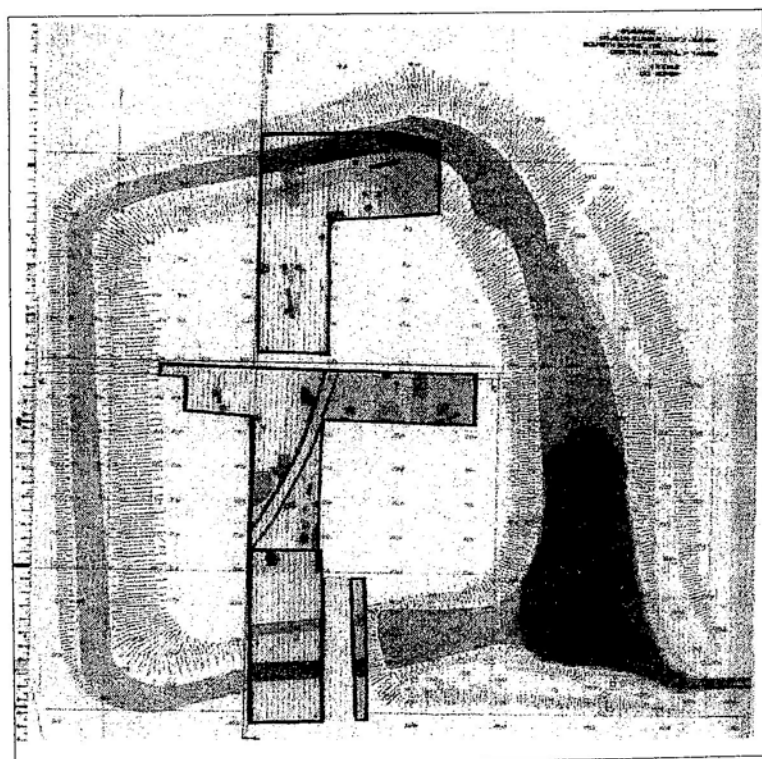
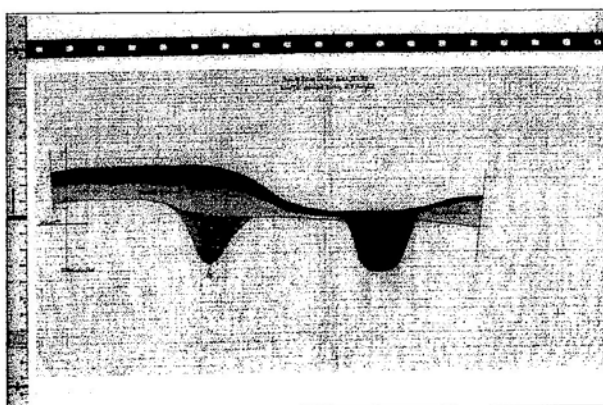
De wal binnen de gracht is opgeworpen van grond hieruit. Verrassend was het onder de wal aan drie zijden een tweede en oudere gracht aan te treffen, die hetzelfde verloop had. Slechts aan de zuidzijde, dus langs de waterpoel, heeft de oudste gracht wellicht iets meer naar binnen gelopen. Zowel de oudste als de jongste gracht communiceren voorzover waarneembaar met de waterpoel. De waterpoel kan tot de oudste aanleg behoord hebben.

Nergens, zelfs niet onder de wallen, werd een duidelijk oud oppervlak waargenomen. Door de aard van de ondergrond (löss) en de ligging op een helling kan deze echter gedeeltelijk weggeërodeerd zijn.

*Eén van de ontgravingsvlakken met de grondsporen. Als het ware een kijkvenster in de tijd.
(Tek. K. Greving)*

*Dwarsdoorsnede van de wallen
(Tek. K. Greving)*

*Hier zijn enkele van de opgravingsvlakken op de plattegrond ingetekend. Duidelijk is te zien dat de sporen in de diepere lagen overeenkomen met de bovengrondse grachten. In het middenveld het spoor van een of ander voertuig.
(Tek. K. Greving)*

*Vondstmateriaal uit het provinciaal depot.
(Foto's: H.K.V. De Bongard)*

De vondsten dateren de aanleg van Xla-XIIla/b (1000 tot 1300); materiaal uit de vroege middeleeuwen ontbreekt. De vondsten laten geen nadere datering van de twee perioden afzonderlijk toe. De datering sluit echter verwonderlijk goed aan bij de schriftelijke bronnen omtrent de hoeve Soureth. Omtrent de functie is weinig duidelijk geworden.

Uit het volgende stukje blijkt, dat rond 1250 de familie Souret hun belangen al verdedigden.

gekomen met professionals en amateurs uit Venlo, Sittard, Schinveld, en Brunssum.

De Heeren van Wickerade waren eene halve eeuw later nog in bezit der Heerlensche leenen. In 1281, op St. Marcusdag, doen Otto van Wickerade en diens neef, pleegzoon en erfgenaam, Otto heer van Wickerade, afstand van hunne rechten op 15 bunders tienden gelegen bij Soeret, die Tilman van Soeret van voormelde Heeren en hunne voorvaders had in leen gehouden. Getuigen dezer akte waren Gerard de Manso (van den Hove), Joannes de Lotbrug, Gerard de Schosberg, Conrardus de Wiëre, ridders en leenmannen van Wickerade (2).

(2) *Daris, Notice sur l'abbaye de Beaurepart, p 59, en Publ. etc. du Limb. XXI, p 134.*

Zij zijn net als wij bezig met onderzoek van dergelijke archeologische structuren uit dezelfde periode.

Door uitwisseling van gegevens hopen wij antwoord te krijgen op allerlei vragen. Samen met deskundigen uit Brunssum gaan we deze winter de vondsten uit het provinciaal depot determineren en in Juni 2006 tentoonstellen in het Gemeentehuis te Simpelveld.

Dankzij de vele archeologische bijeenkomsten en de Heemkundemarkt van 2005 is de sectie archeologie van de Bongard in contact

Wordt vervolgd.

ACTIVITEITENPROGRAMMA

VOOR HET EERSTE HALFJAAR VAN 2006

dinsdag	17 jan	20.00 uur	<i>Restauratie van de askist van Bocholtz</i> lezing door dhr. J Kempkers.
dinsdag	14 febr.	20.00 uur	<i>Lezing</i> Onderwerp nog niet bekend
dinsdag	14 maart	20.00 uur	<i>Algemene Ledenvergadering</i> met kort programma na de vergadering.
vrijdag	7 april	20.00 uur	<i>Dialectavond.</i> verzorgd door de sectie Dialect.
vrijdag	14 april	20.00 uur	<i>Meditatieve Wegkruisenwandeling.</i> verzorgd door de sectie Wegkruisen.
dinsdag	9 mei	20.00 uur	<i>Lezing.</i> Onderwerp nog niet bekend
zaterdag	20 mei		<i>Regionale Contactdag Heemkundeverenigingen.</i>
zaterdag	17 juni		<i>Buitenactiviteit / Excursie.</i>

De redactie van "DE BONGARD"

en het Bestuur wenst u en uw dierbaren

een Gezegend Kerstfeest

een Feestelijk Uiteinde en

een Gezond en Gelukkig 2006

INHOUD JAARGANG 17

Nr.	Pag.	Titel	Auteur
1	1	Inhoudsopgave	
	2	Bokkenrijders believeu België.	H. Hermans
	11	Jaques van Boom (1937-2004)	H.N.J.J. van Wersch
	15	Een stukje Hamers-geschiedenis van moeder-moederskant.	J. Schrijvers.
	16	Activiteitenprogramma.	
	17	Een curieuze vondst.	M. Horbach
2	18	Inhoudsopgave.	
	19	Bokkenrijders believeu België. (2)	H.Hermans
	27	Activiteitenprogramma.	
	28	Het "Spital" aan de Gaasstraat.	H.N.J.J. van Wersch
	30	Tijd (I)	A. Hamers.
	44	Twee wegekruisen.	
3	47	Inhoudsopgave.	
	48	In Memoriam Math Horbach	
	49	De Willem Kohl Stichting en de Zumbó Diksiejoneer.	M.H. Klinkers
	50	Tijd (II)	A. Hamers
	57	Het verzonken kasteel van Soureth.	I. Scholl-Vlieks
	62	Jan Willem Kevers en zijn Cleerboeck.	drs. H. Franssen
	69	Activiteitenprogramma.	
	70	Impressie van de excursie naar Roermond.	I. Scholl-Vlieks
4	72	Inhoudsopgave.	
	73	Bokkenrijders believeu België.	H. Hermans
	83	De Droomlandrevue.	F. Bartholomé-Simons
	87	Tijd (Slot)	A. Hamers.
	95	Het verzonken kasteel van Soureth (2)	I. Scholl-Vlieks
	99	Activiteitenprogramma.	
	100	Inhoud jaargang 17.	